

KISGRAFIKA

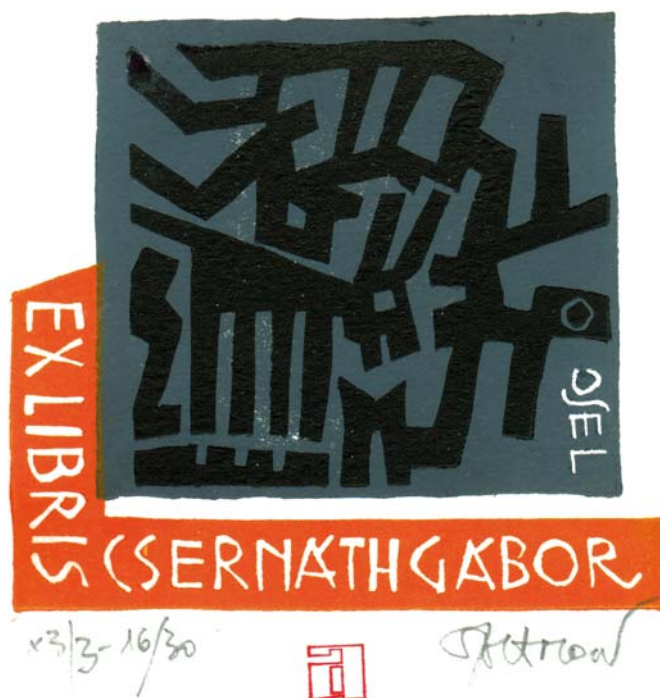
51. évfolyam. Megjelenik egy évben négyszer.

Kiadja a „Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület”.

Postacím: 1538 Budapest, Pf. 519., internetcím: www.kisgrafika.hu

Szerkesztőbizottság: dr. Arató Antal, Ürmös Péter, V. Tóth Kornélia

Felelős kiadó: Palásthy Lajos titkár; e-mail: info@kisgrafika.hu

Salamon Árpád linómetszete, X3/3 (2009), 110×120

T A R T A L O M

Lenkey István: Csernát Gábor emlékezete

V. Tóth Kornélia: Az ex libris mint a művelődéstörténeti kutatások forrása II. rész

Szász Mara: Megkérdeztük...

Lenkey István: KBK Értesítő – Kisgrafika Értesítő – Kisgrafika

Ürmös Péter: Sarkkörü utazás képeken

HÍREK – LAPSZEMLE – PÁLYÁZAT – EGYESÜLETI HÍREK

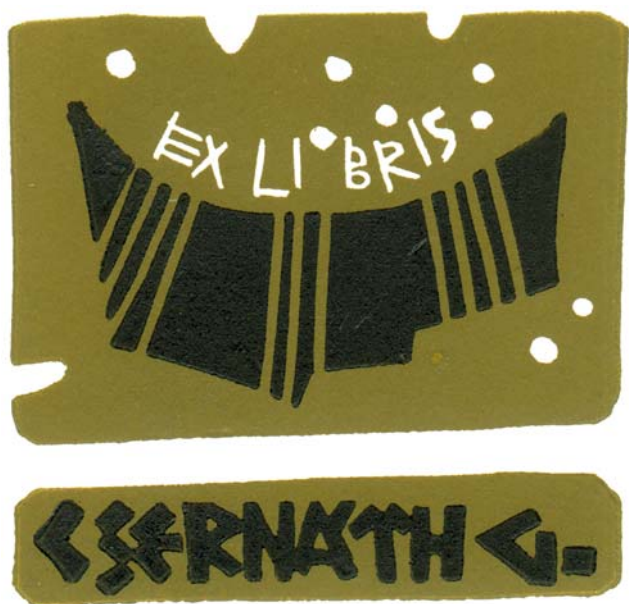

2012/1

CSERNÁTH GÁBOR EMLÉKEZETE (1931-2010)

Az évezred fordulóján Hajdúböszörményből kaptam levelet, s írója, mint az ex libris és kisgrafika iránt érdeklődő kívánta velem felvenni a kapcsolatot. Elárulta azt is, hogy Szilágyi Imre grafikus barátunk „szabadította” rám, mint aki – szerinte – e kérdéskörben sokirányú tájékoztatást tud adni. Néhány levélváltás és egy böszörményi látogatás után elmélyült a kapcsolatunk. Duplumjaimból, mappákból és a Kisgrafika számaiból küldtem neki, ezzel is segítve – most már visszatekintve mondhatom – azt a munkát, melyet a böszörményi gyűjtőkör létrehozásában, kiállítások rendezésében, s általában az ex libris és a kisgrafikai kultúra terjesztésében végzett, amíg Ariadné fonala el nem vágatott.

Salamon Árpád linómetszete, X3/2 (2008), 77×80

Csernát Gábor Hajdúböszörményben született. Egész életében az iparban dolgozott. Fogékony és nyitott volt a szépre, a művészetekre. Szabadidejében már régóta járta a debreceni régiség vásárokat, hogy gyűjteményeit (bélyeg, érem, minikönyv, szabad grafika, festmény) gyarapítsa. Nemcsak gyűjtője volt ezeknek, hanem feldolgozta, rendszerezte is. 2000 táján kapcsolódott ezekhez az ex libris és a kisgrafika felé a nyitás. Rövid gyűjtői pályája mind a gyűjtésben, mind annak propagálásában sok régi és nagy gyűjtőnek példát adott.

Az ex libris kultúra hajdúsági életre keltéséért nagy tenni akarással, szorgalommal és odaadással vetette magát a munkába. Tevékenységét sok-sok történelmi ismeret mellett nagyiramban megszerzett grafikai szakmai ismerettel és a linó- és fámetszet nyomtatási technikájának elsajátításával (nyomtató prést is készített magának) úgy alakította gyűjteményét, hogy az nemcsak kiállítások rendezéséhez adott neki segítséget, hanem pl. a Szilágyi Imre kisgrafikai opusz-listájának az összeállításához is. Vagy a 100 számozott példányos minikönyvhöz, melyben Szilágyi Imre 71 rézkarcát mutatta be. Mindemellett fáradságot nem ismerve kereste a kapcsolatot hazai és külföldi alkotókkal és gyűjtőkkel. Rövid idő alatt kb. 60 művész alkotásaiból mintegy 4000 darabos kollekciót mondhatott magáénak. Zömében hazai alkotóktól: Józsa János, Szilágyi Imre,

Szilágyi Imre linómetszete, X3, Op. 946 (2003), 105×100

Burai István, László János, Tamus István, Nagy László Lázár, hogy csak néhányat említsek. A Szlovéniában élő Salamon Árpád mellett Divi, M. Oriol; Arrigoni, Angel, Scordamaglia, Anteo művei is gyarapították gyűjteményét. Plamenco Cengic Horvátországban élő művésznak önálló kiállítást szervezett a Hajdúsági Múzeumban.

A Kertész László Városi Könyvtárban 2008-ban kezdte el működését az általa életre hívott gyűjtőcsoport. Előadások, kiállításokról beszámolók, kiállítások élményeinek megbeszélése, grafikák tanulmányozása volt napirenden a havonkénti összejöveteleken. Sajnálatos módon mielőtt szárba szökkenett volna e vetés, halála után rövidesen széthullott.

A neki adatott néhány évben, reméljük, hogy sikerült újra (1974-1979 között már volt egy kis gyűjtőélet a városban, akkor Szilágyi Imre, Szabó László, Lenkey István voltak a mozgatói) az ex libris és a kisgrafika felé fordítani az érdeklődők figyelmét.

Lenkey István

Vincze László linómetszete, X3, Op. 519 (2011), 90×80

AZ EX LIBRIS MINT A MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETI KUTATÁSOK FORRÁSA

II. RÉSZ

A szimbolikus és magyar nyelvű ex librisek széles körű terjedése a XIX. században

A XIX. századi polgárosodás folyamata még inkább az egyént helyezte előtérbe, magával hozva a szimbolikus, témás, a megrendelő személyét jellemző ex librisek széles körű elterjedését. A magyar vonatkozású ex libriseken kezdett elterjedni a magyar nyelvű szöveg használata, bár az intézményi könyvtárak ex librisein ezután is gyakori maradt a latin nyelvűség. A XIX. század ex libris gyűjtői közül kiemelkednek a *Károlyi*, *Teleki* és a *Zichy* grófi családok stb. A könyvgyűjtő személyek között továbbra is kiemelkedő számban szerepelnek *egyházi személyek*, egyházi jelvényeket is szerepeltető címeres ex

Scitovszky János
ex librise, C2

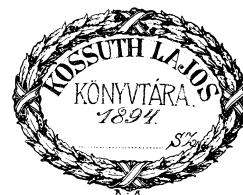
librissal: *Rudnay Sándor* (1760–1831) kanonok, erdélyi püspök, esztergomi érsek, bíboros, *Scitovszky János* (1785–1866) bíboros, esztergomi érsek stb. A *főurak* közül *Erdődy György Gyula* (1785–1859) főispán, földbirtokos, kamarás, *Mikó Imre* (1806–1876) politikus, történész, erdélyi magyar államférfi, az Erdélyi Múzeum alapítója, *Szögyény-Marich László* (1806–1893) Fejér megye főispánja, 1886-tól országbíró is címeres ex librist készíttetett.

A könyvhöz foglalkozásukban is erősen kötődő *tudós emberek* közül heraldikus ex librist készíttettek *Tibolth Mihály* (1765–1833) levéltáros, a Széchényi család cenki könyvtárának könyvtárosa, nevelő, később táblabíró, *Waltherr László Imre* (1788–1866) ügyvéd, jegyző, a Károlyi-grófok levéltárosa, író. *Schönherr Gyula* (1864–1908) történetíró, a középkori művelődéstörténet kutatója, levéltáros, egyetemi tanár, az OSZK igazgatója, a régi magyar könyvtárjegyek gyűjtésének egyik megalapozója ex librisén könyvszekrény előtt, asztalánál ülő tudós látható. *Szily Kálmán* (1838–1924) fizikus, nyelvész, műegyetemi tanár, tudományszervező, az Akadémia főtitkára, majd főkönyvtárnoka címeres ex librisén neve kézírászerűen szerepel. Az irodalompartoló *Almási Balogh Pál* (1794–1867) pesti főorvos ex librisén Minervafő látható a tudomány és művészet jelvényeivel. *Kuun Géza* gróf (1837–1905) kultúrpolitikus, magyar nyelvész, filológus, orientalista, a Magyar Néprajzi Társaság elnöke s alapító tagja címeres könyvjegyet készíttetett, *Mens utinam in caelum nobis immota maneret*¹ jelmonddal.

Almási Balogh Pál,
graf. Z., litográfia (L)

A nagyobb közgyűjtemények gyarapodásának egyik módja magánszemélyek könyvtárának „beolvasztása”. Az ajándékozás vagy a vétel tényének rögzítését, a proveniencia megjelölését a kötetbe ragasztott *adomány* (ajándékozási), ill. *emlék ex librisek* szolgálják, latin nyelvű könyvjegyeken *ex dono*, *ex legato* szerkezetben. Egy részüket az adományozó, más részüket az adományt befogadó könyvtár készítteti. Némelykor részletes adatokat közölnek az ajándékozóról, máskor viszont csak a nevét örökítik az utókorra. Már a régi magyar ex librisek között is fellelhetők adományozási, ill. emlék-könyvjegyek.² A tudós emberek közül *Schedel* (utóbb *Toldy*) *Ferenc* (1805–1875) irodalomtörténész, kritikus, egyetemi tanár, a budapesti Egyetemi Könyvtár igazgatója ajándékozási ex librisén a következő szöveg olvasható: „Schedel Ferenc egyetemi tanár ajándékából”. Kuriózumnak számít *Kossuth Lajos* (1802–1894), Magyarország kormányzója az Országos Széchényi Könyvtárban fellelhető ex librise, melyen lombkoszorús, fektetett ovális keretben a „Kossuth Lajos könyvtára” felirat, és az 1894-es évszám olvasható. Valószínűleg a nemzeti könyvtár készítette, amikor 1894. *Kossuth Lajos könyvtára, graf. R. A.* ben, a nagy politikus halála évében felvásárolta a Kossuth könyvtár kötetét.³ A grafikusról csak az ábra alatti R. A. monogram árulkodik.

A különféle *intézmények*, *testületek* (könyvtárak, olvasótársaságok, társaskörök, egyletek) számára készült ex librisek száma is megnőtt a XIX. században. A század első felében készültek közül a *Marosvásárhelyi Református Kollégium Könyvtára* könyvjegyen a vallási irányultságot hangsúlyozandó angyal szerepel. A *Sárospataki Népiskolai Könyvtár* ex librisén szintén angyal látható könyvvel, trombitával, a *Debreceni Református Kollégium* tipografikus könyvjegyen pedig négy soros felirat hirdeti a tulajdonost. A Széchényi István által 1827-ben életre hívott *Pesti Casino* (1830-tól *Nemzeti Casino*) könyvtárának ex librise az alapító mellszobrát ábrázolja, könyvet olvasó ifjú alakjával (graf. Hegedűs).

A XIX. század második feléből az *Országos Magyar Iparművészeti Múzeum és Iskola Könyvtára* könyvjegyet emelem ki. Papp Henrik rajza után Morelli Gusztáv metszette, virágból nektárt szívó lepkeszárnyas nemtőt ábrázol. A *magyar egyetemi hallgatók jénai könyvtára* 1857-es ex librisén a magyar címer látható, leveles ággal. A *Vatikán*, a *Bibliotheca Leonina magyar osztálya*⁴ könyvjegyen címer szerepel, egyházi jelvényekkel. A XIX. század végére a *városok* számára készült könyvjegyek is megszáporodtak. Ezeknél általános az illető város címerének ábrázolása.

Az ex libris mint önálló grafikai lap, a műfaj színeváltozása a századfordulótól napjainkig

A századelőn uralkodó új stílusirányzat, a szecesszió – nemzeti kereteket átlépő általános korstílusként – különösen inspirálta a kor művészeit, másrészt a magyarországi könyv-

1 J. Sambucus (Zsámboky János): *Emblemata*, Antwerp, Christophe Plantin, 1564, 84. p.; „Mens... immota manet” (Az elme sziklaszilárd marad), In. Vergilius: Aeneas, IV. fejezet, 448–449. sor = Vergilius összes művei, Magyar Helikon Kiadó, Bp. 1967. – Közmondásszerűen használt a XVI. században.

2 Arady Kálmán: *Régi magyar emlékelexlibrisek*, Magyar Könyvszemle, 1962. 1. sz. 59–66. p.
3 Horváth Hilda: *Magyar ex librisek 1525–1985*. Magyar Bibliofil Társaság, Bp. 1985. 11. p. és Király Zoltán: *Kossuth Lajos és kortársai magyar ex librisek tükrében*, Kisgrafika, 2002. 3. sz., 4. p.
4 Hornig Károly veszprémi püspök és társai alapítása, In. *Régi magyar ex librisek 1521–1900*, leíró katalógus. Összeáll. Nyireő István, Országos Széchényi Könyvtár, Bp. 1970. 42. p.

kiadás fellendülését hozta. Jellemzője a szimbolikus jelentéstartalmú ex libris, melyben a feliratok, szövegközlemények is többségükben a kompozíció szerves részeivé váltak. A műfaj e másodvirágzását kiállítások, pályázatok, katalógusok, kiadványok megjelenése kísérte. Megalakultak a gyűjtők első szervezetei, nemzetközi és hazai szinten is. A sort az angliai Ex-libris Society nyitotta meg 1890-ben, majd 1891-ben Németországban, 1893-ban Franciaországban, 1903-ban Ausztriában is megalakultak az első ex libris egyesületek. 1903-ban megrendezésre került az első magyar ex libris kiállítás az Iparművészeti Múzeumban, Czákó Elemér szervezésében⁵. A kiállításához hozzájárulók a századelő legfőbb gyűjtői közé tartoztak: Leiningen-Westerburg Károly, Varjú Elemér, Coudenhove-Breunner grófnő, Török Kornél, Elischer Gyula adta be anyagát.⁶ Az intézmények közül a Magyar Nemzeti Múzeum, az Egyetemi Könyvtár, Kecskemét város levéltára és a gyulafehérvári Batthyány könyvtár szerepelt a kiállítók közt.

Az ex libris szervezett gyűjtését segítette az első magyar ex libris egyesület, a *Szent György Céh Magyar Amatőrök és Gyűjtők Egyesülete* (1909), melynek vezetősége olyan neves személyeket tudhatott soraiban, mint az elnöki tisztet betöltő ifj. gróf Andrássy Gyula, a társelnök Bárczy István (egy időben Budapest polgármestere), az alelnökök közt Alpár Ignác, gróf Apponyi Sándor, gróf Batthyány Gyula, gróf Szapáry László, gróf Teleki Sándor.⁷ Ez az egyesület még magán viselte a XIX. század jegyeit, amikor az ex libris gyűjtés a társadalom felső rétegének, különösképp az arisztokráciának a kedvelt időtöltése volt. A gyűjtők közt ott találjuk pl. a *Batthyány-Strattmann családot*, ex librisén *Fidelitate et charitate* (Hűséggel és szeretettel) jelmonddal⁸, a *Bánffy család* grófi ágát⁹.

Az 1920–30-as években a műfaj fellendülésének lehetünk tanúi. A MEGE-t, a *Magyar Exlibris és Grafikagyűjtők Egyesületét* 1932-ben hívta életre Nagy József, Arady Kálmán és Pinterits Tibor. Folyóiratot is megjelentettek *Kisgrafika* (1937–1944) címmel. Az országon belül több helyi szervezet is létrejött. Az 1935-ben Debrecenben megalakuló, és 1949-ig működő *Ajtósi Dürer Céh* már polgári egyesület volt.

A második világháború okozta megtorpanás után 1959-től, a *Kisgrafika Barátok Köre* megalakulásától újabb, immár nap-

Semsey Andor ex librise,
graf. Fery Antal, X2

jainkig nyomon követhető fejlődés tapasztalható. A *Kisgrafika* folyóirat is újraindult 1962-től.

A *polgári értelmiségi* gyűjtők körében az ügyvédek, jogászok közül kiemelkedően sok ex librist készíttettek, és egyúttal a magyar ex libris élet megszervezésében is meghatározó szerepet töltöttek be: *Siklóssy László* (1881–1951) neves Budapest-kutató, 1909-től a Szent György Céh igazgatója; *Réthy István* (1909–1988) a debreceni Ajtósi Dürer Céh, majd a *Kisgrafika Barátok Köre* egyik alapító tagja, titkára; *Galam-bos Ferenc* (1910–1988) jogtanácsos, szintén a KBK egyik alapítója, a *Kisgrafika Értesítő* szerkesztője, irodalomtörténész, bibliográfus; *Semsey Andor* (1917–1986) jogász, a KBK egyik vezetője, a *Kisgrafika* folyóirat szerkesztője, neves művészeti szakíró, ex libris gyűjtő.

Lustig István ex librise,
graf. Petry Béla, P1

szakírói tevékenysége. *Szigeti István* (1906–1981) neves budapesti érem-, kispasztikagyűjtő, a *Kisgrafika Barátok Egyesületének* egyik alapító tagja kiemelkedő ex libris gyűjteményt is létrehozott. Gyűjteményei összekapcsolását jelentette a numizmatikai téma könyvjegyeken való szerepeltetése. Tevékenysége azért is jelentős, mert megrendeléseivel elindítója volt a neves személyeknek emléket állító, in memoriam feliratú, portrés ex libriseknek.

Berei Soó Rezső, graf.
Bordás Ferenc, X2

10 Szászné Gasztonyi Mária: Dr. Katona Gábor, magyar ex libris-gyűjtők doyenje, *Kisgrafika* 1997. különszám, 7. p.

11 Az Országos Széchényi Könyvtár 1968–1969. évi működése = OSZK évkönyv 1968–1969-ben, Bp. 1969. 11–13. p.

12 Weiner Mihályné: Az Iparművészeti Múzeum ex libris gyűjteménye, *Kisgrafika* 1974. 2. sz. 15–18. p.

ügyvéd, a budapesti MEGE és a debreceni Ajtósi Dürer Céh tagja, akinek gazdag gyűjteményét Soó Rezső vásárolta meg. *Katona Gábor* (1906–1998) esztergomi ügyvéd, hosszú időn át a KBK elnökségi tagja, a „magyar ex libris-gyűjtők doyenje”¹⁰. *Krier Rudolf* (1910–2000) jogász, a KBK szegedi csoportjának titkára.

Sokak számára ismert *Szij Rezső* (1915–2006) református lelkész, könyvtáros, könyvkiadó könyvjegy-gyűjtő és ex librisekkel kapcsolatos

Szij Rezső ex librise,
graf. Torró Vilmos, X3

Az orvosok közül *Arady Kálmán* (1893–1964) művészettörténész, a Magyar Exlibris Gyűjtők és Grafikabarátok Egyesületének megalapítója neve emelhető ki, mint aki nagy gyűjtemény, az Országos Széchényi Könyvtár ex libris anyagának alapját vetette meg¹¹. *Berei Soó Rezső* (1903–1980) botanikus professzor különösen sokat tett a hazai ex libris élet fellendítése, a műfaj propagálása terén. Ő alapozta meg az Iparművészeti Múzeum közel 70 ezres ex libris gyűjteményét, kb. 60 ezer darabot számláló ajándékával, kb. 10 ezer magyar, és 50 ezer külföldi grafikus alkotta, nemzetek szerint rendezett könyvjeggyel.¹² Számos,

5 Erről lásd Az Országos Iparművészeti Múzeum ex libris kiállításának katalógusa, szerk. Czákó Elemér, Bp. 1903.

6 Az Országos Iparművészeti Múzeum..., 6. p.

7 Kecskés Katalin: A magyar ex libris-művészet, Magyar Könyvszemle, 1997. 4. sz. 379. p.

8 1915 után. A datálás alapja: a Batthyány család „Fidelitate et fortitudine” jelmondatát Batthyány-Strattmann László változtattá meg („Fidelitate et charitate”) 1915-ben. OSZK RNYT Exl. 47.

9 1900–1930 körülről. Bánffy György, Bánffy Dénes XVIII. századi ex librisének feliratokban különböző másolata. OSZK RNYT Exl. 51.

saját nevére szóló ex libris készíttetésével a művészeket is pártfogolta. A lengyelországi Tarnówa elszármazott Lippóczy Norbert (1902–1996) gazdamérnök nevéhez fűződik a Magyar Mezőgazdasági Múzeum ex libris kollekciójának megalapozása.

Zárszó

Varjú Elemérnek a tanulmányom első felében felvetett, az ex libris gyűjtés, kiállítások hasznára vonatkozó gondolataira reflektálva: az ex libris gyűjtés, a műfajt népszerűsítő kiállítások, katalógusok, egyesületek, kongresszusok, a könyvészet és művészettörténeti, művelődéstörténeti kutatások mind újabb és újabb aspektusból világítják meg a könyvjegy műfaját, tágabb körű értelmet és funkciót adva e grafikai lapoknak. Másrészt újabb bizonyítékait szolgáltatják a műfaj életképességének, tematikai és technikai sokrétűségének. A tanulmányban is bemutatott possessorok, ex libris gyűjtők széles köre igazolja az ex libris iránti igény folyamatos meglétét a XVI–XXI. század során. Könyvjegyeink értékek őrzői, a múlt tanúi, a kulturális emlékezet részei. Képesek tükrözni a korstílust, a művészt, a rá jellemző technikát, ill. a megrendelőt és az ő attribútumait, foglalkozását, hobbját. Betekintést adnak történelmünk jeles napjaiba, eseményeibe, portrékon követhetjük nyomon művelődéstörténetünk kiválóságait. Ezért fontos az ex librisek gyűjtése és készíttetése, ill. művészeti vonatkozásaik mellett a gyűjtők, könyvjegytulajdonosok oldaláról való minél behatóbb vizsgálata.

V. Tóth Kornélia

MEGKÉRDEZTÜK

Ünnepi beszélgetés a 80 esztendőes Palásthy Lajossal

Még a 80-as évek elején dr. Arató Antal szerkesztő tagtársunk ötlete alapján indult meg a „Megkérdeztük” sorozat. Ő azt javasolta, hogy a végén az összes interjút összehasonlíttuk, ami majd nagyon érdekes csemege lesz. De mikor lesz az utolsó? Talán most.

Kedves Lajos, mivel a műszaki diplomások nem igen szaporítják a kisgrafika gyűjtők táborát, kérlek mondd el, hogy mikor és miért szántad rá magad erre a szép hobbra, hiszen gépészmérnök vagy!

Valóban, 1956-ban gépészmérnöki oklevelet, 1966-ban pedig finommechanikai szakmérnöki oklevelet szereztem. A kezdet 1959-re nyúlik vissza, amelynek történetét a KISGRAFIKA 1973/3. számában meg is írtam. Itt most röviden: Munkahelyemen, a Budapesti Rádiótechnikai Gyárban, együtt dolgoztam Sós Zsigmonddal, aki később emigrált és Németországban szép műszaki, valamint grafikus pályát futott be. Zsigmond akkor rézkarc készítést tanult Kaveczky Zoltán grafikusnál, aki 1959. április 29-én elvitte őt a KBK alakuló összejövetelére. Másnap Zsiga behozott egy csomó szép ex librist, melyeket az összejövetelen kapott. Nekem azonnal megtetszett ez az érdekes és szép tevékenység, az ex libris gyűjtés. A májusi összejövetelre már én is elmentem, és ez megerősített engem abban, hogy ezzel foglalkozni fogok. Az első nevemre készült cserelapot Kaveczky Zoltán készítette, a következőt, egy karácsonyi alkalmi grafikát Drahos István. Innen, hogy úgy mondjam, nem volt tovább megállás.

O. Premstaller, X6 (1993), 25×30

Mennyi ex libris és alkalmi grafika készült a nevedre?

Kb. 140 lap, ebből 12 rézkarc. Főleg ex librisek, de sok karácsonyi lap is. Régi gyűjtők példája nyomán udvariassági sorozat is készült. Ezeket Fery Antal és Csiby Mihály készítették. Ilyen például a „Szívből gratulálnak Palásthyék”, vagy a „Kedves jókívánságokat hálásan köszönök Palásthyék”. Varga Nándor Lajos irányította rá a figyelmet a vers és grafika együttes megjelenítésére mint lehetőségre. Stettner Béla egyik nevemre készített ex librise úgy lett kinyomtatva, hogy a szemközti oldalra egy Babits vers részlete került.

Köztudott, hogy akik jelenleg gazdag gyűjteménnyel rendelkeznek, többnyire évtizedekig – nem kis anyagi áldozattal – csináltatták a lapjaikat. Bel- és külföldön csak ilyen módon lehetett nívós csereéletem folytatni. Nagyon érdekel, hogy hány lapból áll a gyűjteményed?

Kb. 50 000 darabból, hiszen 1959 óta gyűjtök, ha nem is mindig egyforma intenzitással. Az 1980-as években vétel útján bővült az állomány, a Pinterits Tibor-féle gyűjtemény útján. Ezt meg is írtam a KISGRAFIKA 84/1-2. számában. Már nagyon régóta a beérkező lapokról nyilvántartást vezetek, leltári számmal látva el azokat. (Ez azonban nem teljes!) Ennek révén sok lapról meg tudom mondani, kivel és mikor cseréltem.

Van-e kedvenc művészed?

Ezt nem mondhatnám. Minden grafika tetszik, ha gondos, szép kivitelezésű. Szeretem a fegyelmezett vonalvezetést, a szépen, jól olvashatóan metszett betűk alkalmazását. A szimbólumokat alkalmazó Csiby Mihály is ide sorolható.

Választottál-e kedvenc témakört?

Talán a családtörténettel kapcsolatos lapok lehetnének ilyenek. Sok művész készített nekem ilyeneket: Fery Antal, Jorga Ferenc, Petry Béla, Sólyom Sándor, Vincze László, remélem nem felejtettem most ki valakit. Szeretem a természetet, a szép tájakat ábrázoló ex libriseket.

Vecserka Zsolt fametszete, X1 (2010), 108×84

Szerinted miért vállalt most kevés grafikus ex libris készítést?

Azt gondolom, főleg azért, mert ezen nem lehet eleget keresni, pedig a csere folyamán az ex libris mint a névjegyük szerepel, s ezáltal ismertségük jut el sokakhoz.

Mi a véleményed a csereélet hanyatlásáról?

Egyrészt a gyűjtők sem rendelnek, másrészt ezt is, mint a bélyeggyűjtést, háttérbe szorítja a számítógép, az internet. Pedig a Facebookon megnézni egy grafikát távolról sem egyenlő azzal, ha kézbe foghatom a gyűjteményemben.

Mely belföldi találkozókra vettél részt?

Szegeden több esetben is rendeztek országos találkozót, ezeken mindig ott voltam. Nagy tömegeket mozgatót meg, volt, amelyik több napos volt.

Az 1970-es, 80-as években számos vidéki városban is voltak nagyszabású összejövetelek, ezek egy kisebb részén magam is megjelentem. A szombathelyi találkozón nem tudtam részt venni, amit nagyon sajnállok.

A „Ceglédi Ősz” mindenkor eseményszámba ment, Nagy László Lázár és Piroska asszony szíves vendégszeretettel fogadtak.

Bár nem tartozik a belföldi találkozók sorába, megemlítem dr. Semsey Andorék ún. „harmadik szerda”-i összejövetelét, melyet budai szalonjukban tartottak. Ezen Ila asszony és a Bandi gondoskodtak a tartalmas programról. Sokszor megjelent akkori elnökünk, Fery Antal és neje, Valéria asszony. Vidékről, gyakran Erdélyből, de máshonnan is jöttek érdekes vendégek, pl. Amerikából Lippóczy Miklós.

Hány külföldi kongresszuson voltál, hol és mikor?

Ezeket könnyebb számon tartani. Ott voltam családosul a Weimarban rendezett nemzetközi kongresszuson. Részt vettem az Utrechttben megtartottn. De inkább csak az utóbbi évek kongresszusain voltam jelen: Frederikshavenben (Dánia), Welsben (Ausztria), Nyonban (Svájc), továbbá Pekingben és Isztambulban. Mindegyik nagyon élménydús volt. Két ízben Bálint Ferencel az osztrák gyűjtők összejövetelén is ott voltam.

Ürmös Péter litográfiája, L, 1991, 25×70

Tudjuk, hogy a közelmúltban a finn vendégekkel Budapesten jól sikerült találkozó zajlott. A nyáron a Finnországban rendezendő kongresszusra készül-e?

Szándékozom részt venni rajta, remélem nem jön közbe semmi, ami megghiúsítaná.

Most illetlenül kíváncsiskodom. Mi lesz a sorsa a gyűjteményednek?

Tulajdonképpen egy gyűjteménynek négy sorsa lehet: vagy az utódok bosszankodva a kukába dobják, ill. elégetik, vagy eladják, vagy egy közintézménynek felajánlják, vagy valamilyen családtag folytatja a gyűjtést. Esetemben az utóbbinak van a legnagyobb esélye, hiszen sok támogatást kapok már most is. A felsorolt első lehetőség teljesen kizárt! Az ugyanis kultúráltság kérdése.

Kondíciót hogyan őrizted meg?

Valóban, hál' Istennek, 80 éves korom ellenére elég jó egészségi állapotban vagyok. Köszönhető ez valószínűleg annak is, hogy sohasem dohányoztam s a dohányfüstös helyeket is kerültem. Ügyelek a rendszeres étkezésre. Azonkívül örömet lelem a természetjárásban, szeretek kirándulni, jó levegőn lenni.

E fenti sorokat olvasva az életkorodon sokan csodálkoznak, mert jó néhány évet letagadhatnál. Hallottam, hogy a lakásodnak jelentős hányadát elfoglalja a temérdek újság, könyv, irat és egyéb KBK-t érintő papírnemű. A KBK titkári teendőket szívesen végzed?

Igen változatos, sok elfoglaltságot ad a titkári tevékenység. Gondoskodni arról, hogy lapunk időben megjelenjen változatos írásokkal és grafikákkal. Ebben a szerkesztőbizottságé a fő érdem. Ide tartozik az is, hogy a nyomdából el kell hozni a kb. 18 kg súlyt jelentő újságunkat (segítségem ehhez Harmath Gábor). Biztosítani kell, hogy postai úton tagjaink mielőbb megkapják. A budapestieknek Szanka Rózsa és Harmath Gábor személyesen viszik el, ha az illető nem tudott az összejövetelünkre eljönni.

Meg kell szervezni a budapesti csoport programját, és levezetni az összejöveteleket.

Pénzügyi téren egyrészt figyelni a pályázati lehetőségeket, azokra a pályázati anyagot összeállítani. Ezeket ma már csak elektronikus formában lehet, papíralapon nem. Ebben dr. Kas Iván szokott műszaki segítséget nyújtani. Sajnos sok pályázatunk elutasításra kerül.

A tagdíjjal esetleg elmaradókat figyelmeztetni. Ugyanakkor leszögezhető, hogy a tagdíjfizetési morál igen jó.

Többször és több helyen is rendezünk grafikai kiállításokat, ezek szervezésében többek között Kőhegyi Gyula és Kerékgyártó László jeleskedik.

Megfigyelhető, hogy a több évtizeddel ezelőtti helyzethez képest az adminisztrációs feladatok állandóan növekednek. Nemcsak az adóbevallást vagy a kötelező éves statisztikai jelentést értem ez alatt, hanem a pályázatokhoz szükséges néha öt-hat helyről beszerzendő igazolásokat is, függetlenül attól, nyerünk-e a pályázaton. Egyébként szívesen végzem, noha nyilvánvaló, hogy a mai nyitott világban nem lehet mindenkinek a kedvére tenni. Sok feladatot ró rám a honlapunk is, de bármennyire nem szeretem az internetet, ez ma már követelmény.

A 80. születésnap nem kis állomás az ember életében. Ezért engedd meg, hogy a KBK tagság és a magam nevében – a legjobb kívánságokkal – szívből köszöntselek!

Áruld el, mi a legnagyobb kívánságod?

Az, hogy a tagság megfiatalodjon, és az egyesület érje meg a 100 éves jubileumát!

Egyetértünk, így legyen!

Szászné Mara

Várkonyi Károly grafikája, Op. 1207, 60×120

KBK ÉRTESÍTŐ, KISGRAFIKA ÉRTESÍTŐ, KISGRAFIKA

Ötven év a számok tükrében

A huszadik századi magyar sajtótörténetet tanulmányozva láthatjuk, hogy több napi-, heti-, havilap is hosszú évtizedeket élt meg még akkor is, ha esetenként név- és kiadváltozás következett be, de a folytonosság nyomon követhető. Nem így volt az ex libris és a kisgrafikai lapok életében a század első felében, amikor hazánkban a grafikai kultúra eme ága kibontakozóban, majd felfutóban volt. Az előzményekről lásd Soós Imre (KISGRAFIKA 1993/4), Ürmös Péter (KISGRAFIKA 2011/3) és Lenkey István a *Magyar Ex libris repertóriumának* bevezetését (Debrecen, 1980). A KBK 50 éve folyamatosan jelenteti meg lapját, mely szellemiségében, tartalmában, képanyagában jól reprezentálja azt a törekvést, mely hazai és nemzetközi kapcsolatai révén tárja fel a grafikai kultúrának azt a részét, melyet kisgrafikának ismer el a szakmai közvélemény. E feltáró munka egyfelől a KBK tagjait tájékoztatja, naprakészen tartja az erre vonatkozó ismereteket. Másfelől szól azokhoz is, akik csupán érdeklődnek a grafikai műfajok minden ága iránt, s hozzájuk könyvtárak példányaiból jutnak el az így megjelent ismeretek.

A KBK ötven évet megélt lapja nemzetközi viszonylatban is azon kevesek közé tartozik, mely több évtizeden át teljesítette az ex libris és alkalmi grafikai kultúra ismertetését, terjesztését. A számtalan külföldön megjelenő lap közül csupán néhányat említünk meg, melyek évtizedeket tudnak maguk mögött. Ilyenek a Mitteilungen der D.E.G. (Németország), Mitteilungen der Ö.E.G. (Ausztria), a francia L'Ex-libris Français, a belga Graphia vagy a szlovén Obvestila. Mindezek mellett és sorában méltó helyet foglal el lapunk, mely a kezdeti stencilezett kivitelől jutott el a ma már kivitelében is rangos, kisgrafikával foglalkozó lapok közé, s ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a külföldi hasonló profilú lapok rovataikban ismertetik, hivatkoznak rá.

A lap történetét a már hivatkozott írások feldolgozták, s a sajtótörténeti adatokat pedig írásunk mellékletében közzé tesszük a gyűjtők és a könyvtárak tájékoztatását segítő szándékkal.

Az alábbiakban a lap tartalmát, az illusztrációkat szolgáltató hazai és külföldi művészek számát, az ismertetett hasonló profilú periodikákat számszerűsítve adjuk közre, mely lapunk sokoldalúságát és szerzőinek széles skáláját van hivatva igazolni.

A megjelent 159 füzetben:

tanulmány, cikk, beszámoló kiállításokról, hazai találkozókról, nemzetközi kongresszusokról 224 szerző tollából olvasható e fél évszázad alatt. A 224 szerzőből 55 hölgy is leírta gondolatait, megállapításait, észrevételeit. A szerzők között 36 külföldi és határainkon kívül élő magyar sorai is olvashatók. Nyolc esetben szerzőpáros vallott az ex libris kultúráról, történetéről, mely párosoknak öt hölgy tagja volt. Nyolc írás szerzői monogrammal jelölték magukat (ezek feloldását nem sikerült megoldanom).

154 magyar művésztől, ebből 17 hölgy – köztük több határainkon kívül élőről is – 248 alkalommal született elemző írás: Fery Antaltól 16, Vén Zoltántól 10, Perei Zoltántól 6, König Róbertől és Stettner Bélától 5-5 alkalommal. A nagyvilágból 98 művész munkásságát ismerhettük meg; 22 franciát, 18 spa-

nyolt, 6 lengyelt, 4-4 csehet, litvánt, szlovákot, 3 olaszt, 2-2 észtet, osztrákot, svájcit.

Az írások mellett jelentős helyet kaptak az elkészült ex librisek, alkalmi grafikák, mint illusztrációk vagy éppen egy-egy alkalomhoz kapcsolódó képi üzenetek. 422 hazai művész 4441 alkotása emelte a lap színvonalát, melyhez 309 külföldi művész 867 munkája kapcsolódott. A hazai alkotók közül Fery Antal 443, Stettner Béla 198, König Róbert 149, Perei Zoltán 121, Várkonyi Károly 114, Kékesi László 82, Diskay Lenke 83, Kopasz Márta 92, Varga Nándor Lajos és Köhegyi Gyula 76-76, Nagy László Lázár 69, Kass János 63 lapja került bemutatásra, a többiek ettől kevesebbrel képviseltették magukat. A külföldiek közül Kalasnyikov 44 és Ratner 25 lapja mellett 10-nél több alkotással volt jelen Cinybulk, Szuszkiewicz, Vermeylen, Dolatowski, Alma Petz, Kulekov, Herbert Ott. A többiek ennél kevesebbrel.

22 nevesített, 2 monogrammal jelölt és 21 szignálatlan szerző tollából 569 könyv-, mappa- és katalógus ismertetése olvasható. Galambos Ferenc (285), Soós Imre (123), Semsey Andor (48) jegyezte a legtöbbet. E rovat 1981-ben Semsey Andor szerkesztői tevékenységének idején önállósodott.

Végül az ismertetett hazai és külföldi lapokról is szólnunk kell a számok nyelvén. A lapszemlét 1975-ben Semsey Andor kezdeményezte, melynek rovatvezetője 1978-tól 2010-ig dr. Soós Imre volt, őt követi Bánkiné Fery Vera és dr. Horváth Hilda.

Szentessy László grafikája, P1, 107×70

129 féle lap 1007 számának a tartalmával ismerkedhetett meg az olvasó. Ezek a rövid írások felkeltették az érdeklődést egy-egy bemutatott művész munkásságára vagy az ex libris történet egy szegmensére, olykor-olykor egy-egy új szakirodalmi műre is. E 129 féle lapból 85-öt csak egy alkalommal recenzált a lap, míg van olyan, melynek számait 93-szor, mást 73-szor, ismét mást 65-ször stb.

Terjedelmi okokból nem adhatjuk közre a teljes statisztikánkat, melyből most szemezgettünk. Úgy véljük, hogy e néhány adat is jó bepillantást enged abba az alkotóműhelybe, melyet az 50 évet megélt lapunk képvisel az ex libris és alkalmazási grafika kultúrájának ébrentartásáért, terjesztéséért. – Megítélésünk szerint ideje lenne a lap repertóriumának elkészítését és közreadását felvállalni, hogy teljes képet kaphassunk lapunk mögöttünk lévő fél évszázadáról.

A Kisgrafika 2008. június óta interneten is elérhető. Elérhetőségünk: www.kisgrafika.hu

Lenkey István

SAJTÓTÖRTÉNETI ADATOK

Cím:

1962. október – 1964. december K[isgrafika] B[arátok]
K[öze]r[ő] Ért[ő]sít[ő]
1965. április – 1971. december Kisgrafika Ért[ő]sít[ő]
1972. – 1989. Kisgrafika. A Kisgrafika Barátok Köre
Ért[ő]sít[ő]je
1990 – Kisgrafika

Közreadó:

1962 – 1994. Kisgrafika Barátok Köre – Budapest
1995 – „Kisgrafika Barátok Köre” Grafikagyűjtő és
Művelődési Egyesület – Budapest

A kiadásért felelős:

1962 – 1978 Réthy István titkár
1979 – 1980 Csiby Mihály titkár
1981/1 Stettner Béla művészeti vezető
1981/2-3 – 2000/4 Dr. Vida Klára
2001 – Palásthy Lajos titkár

Szerkesztő(k):

1962-1974 Galambos Ferenc (Rimaszombat, 1910 –
Budapest, 1988)
1975-1984 Dr. Semsey Andor (Budapest, 1917 – Budapest,
1986)
1985-1994 Dr. Arató Antal
1995-2011/2. számig: Szerkesztőbizottság: Dr. Arató Antal,
Király Zoltán, Dr. Soós Imre.
2001-2003 között Király Zoltán főszerkesztőként jegyzi
a lapot.
2004-ben Katona Csaba is a szerkesztőbizottság tagja.
2011/3 Szerkesztőbizottság: Dr. Arató Antal, Ürmös Péter
2011/4- Szerkesztőbizottság: Dr. Arató Antal, Ürmös Péter,
V[asné] Tóth Kornélia

Megjelenési hely:

1962 – Budapest

Nyomdai előkészítés:

1962-1984 Stettner Béla
1984 Dr. Semsey Andor
1985- 1992/1 König Róbert
1992/2-1994 Dr. Naszályi Gábor
1995- nincs jelölve
2001/1-2001/3 nincs jelölve, de Vincze László
2001/4-2005/1 Vincze László
2005/2-2006/4 Tatár József
2007/1- Palásthy Bt.

Nyomda:

1962-1967 Múzeumok Rotaüzeme, Budapest
1968-1969 augusztus: Népművelési Propaganda Iroda
sokszorosító, Budapest

1969. december–1970 Számológép sokszorosító üzem, Budapest
1971 DATORG sokszorosító üzem, Budapest
1972-1989 DATORG Nyomda, Budapest
1990-2000 NEOTIPP Nyomdászati Bt., Budapest
2001-2006 Univerz Bt., Budapest
2007/1 Letter-Print Nyomda, Budapest
2007/2- Opár Nyomda, Budapest
(Letter-Print Nyomda utóda)

Méret:

1962-1971 A/5, vágott méret: 190×135 mm
1972-1989 B/5, vágott méret: 240×165 mm
1990- A/4, vágott méret: 295×210 mm

Időszakosság:

[1. évf.] 1962. október, december
[2. évf.] 1963. május, augusztus, december
[3. évf.] 1964. április, augusztus, december
[4. évf.] 1964. április, augusztus, december
[5. évf.] 1966. április, augusztus, december
[6. évf.] 1967. május, szeptember, december
A Tartalomjegyzéket Galambos Ferenc állította össze – 10 p.
[7. évf.] 1968. április, augusztus, december
[8. évf.] 1969. április, augusztus, december
[9. évf.] 1970. április, augusztus, december
[10. évf.] 1971. április, augusztus, december
A Tartalomjegyzéket Galambos Ferenc állította össze – 12 p.
Az 1962 – 1971 közötti évfolyamok folyamatos
lapszámozással 1-912-ig.

Évfolyamjelzés nem volt a lapon ebben az időszakban.

XI. évf. 1972. 1, 2, 3.
XII. évf. 1973. 1, 2, 3.
XIII. évf. 1974. 1, 2, 3.
XIV. évf. 1975. 1, 2, 3.
XV. évf. 1976. 1, 2-3.
XVI. évf. 1977. 1, 2, 3.
17 füzet, 848 oldalon, Tartalomjegyzék – 12 p., összeállította
Lenkey István

XVII. évf. 1978. 1, 2-3.
XVIII. évf. 1979. 1-2, 3.
XIX. évf. 1980. 1-2, 3.
6 füzet, 384 oldalon, Tartalomjegyzék – 12 p., összeállította
Lenkey István.

XX. évf. 1981. 1, 2-3.
XXI. évf. 1982. 1, 2-3.
XXII. évf. 1983. 1-2, 3.
6 füzet, 384 oldalon, Tartalomjegyzék – 12 p., összeállította
Lenkey István.

XXIII. évf. 1984. 1-2, 3.
[XXIV] XIV. évf. 1985. 1, 2, 3.
[XXV] XV. évf. 1986. 1, 2, 3.
8 füzet, 432 oldalon, Tartalomjegyzék – 12 p., összeállította
Lenkey István.

[XXVI] XVI. évf. 1987. 1, 2-3.
[XXVII] XVII. évf. 1988. 1, 2, 3.
[XXVIII] XVIII. évf. 1989. 1-2, 3.
7 füzet, 431 oldalon, Tartalomjegyzék – 12 p., összeállította
Lenkey István.

1990-től évente 4 szám jelent meg, esetenként különszám is. Évfolyam jelölés a fejlécen csak 1994-től található arab számmal. Minden szám önálló lapszámozással jelent meg.

[29. évf.] 1990. 1-2, 3, 4.
[30. évf.] 1991. 1, 2, 3, 4.

[31. évf.] 1992. 1, 2, 3, 4.

[32. évf.] 1993. 1, 2, 3, 4.

33. évf. 1994. 1, 2, 3, 4, + különszám.

20 füzet, 340 oldalon, Tartalomjegyzék – 8 p., összeállította
Lenkey István.

34. évf. 1995. 1, 2, 3, 4.

35. évf. 1996. 1, 2, 3, 4.

36. évf. 1997. 1, 2, 3, 4, + különszám.

37. évf. 1998. 1, 2, 3, 4.

38. évf. 1999. 1, 2, 3, 4.

39. évf. 2000. 1, 2, 3, 4.

25 füzet, 392 oldalon, Tartalomjegyzék – 12 p., összeállította
Lenkey István.

40. évf. 2001. 1, 2, 3, 4.

41. évf. 2002. 1, 2, 3, 4.

42. évf. 2003. 1, 2, 3, 4.

43. évf. 2004. 1, 2, 3, 4.

44. évf. 2005. 1, 2, 3, 4.

20 füzet, 320 oldalon, Tartalomjegyzék – 12 p., összeállította
Lenkey István.

45. évf. 2006. 1, 2, 3, 4.

46. évf. 2007. 1, 2, 3, 4.

47. évf. 2008. 1, 2, 3, 4.

48. évf. 2009. 1, 2, 3, 4.

49. évf. 2010. 1, 2, 3, 4.

20 füzet, 320 oldalon, Tartalomjegyzék – 12 p., összeállította
Lenkey István.

50. évf. 2011. 1, 2, 3, 4.

4 füzet, 64 oldalon.

Támogatók:

Tagdíjat fizető KBK tagok

Művészeti Alap

ÁTI Közraktározási Vállalat (Szász Sándor)

József Attila Kulturális és Szociális Alapítvány

Nemzeti Kulturális Alap

Nemzeti Civil Alapprogram

Szentessy László linómetszete, X3 (2011), 103×73

SARKKÖRI UTAZÁS KÉPEKEN

A 2011-ben meghirdetett Nansen–Amundsen év utolsó rendezvényét a Déli Sark meghódításának századik évfordulóján december 14-én rendezték a Józsefvárosi Művelődési Házban. Többszintű előkészítő munka előzte meg az előadó estet, ennek nagy részét Köhegyi Gyula vállalta magára. Ennek keretében az egyesület művészeit kérte fel évfordulós grafikák elkészítésére és közbenjárása által a Magyar Posta Zrt. emlékbélyegzőt készíttetett erre az alkalomra. Ezt követően grafikusaink műveit számítógép segítségével borítékokra nyomtatta, hogy majd azokra kerüljön a bélyegző. Az összeállításra Kerékgyártó László tervezte a plakátot, illetve a szórólapot, ugyanő rendezte a falra az ebben a témában elkészült alkotásokat, név szerint a sajátját, valamint Köhegyi Gyula, Sajtos Gyula, Ürmös Péter és Varga Edit munkáit. Mindegyikük több változatot tervezett, amelyek vezérmotívuma az a Fram nevű sarkkutató vitorlás, amely 1893 és 1912 között mind az Északi, mind a Déli Sarkot megjárta.

Mindegyik alkotó hozott könyvjegyeiből és ex libriseiből összeállított tablót, amely szintén Kerékgyártó László installálásával lett kiállítva az emeleti előadótérben. Az előtérben pedig a Magyar Posta bélyegző-állomást létesített az előadás időtartamára.

A Skandináv Társaság képviselőjében Köhegyi Tamás adta elő a száz évvel ezelőtti eseményeket, nagy kifejező erővel érzékeltette az expedíció viszontagságos útját. Ezt követően a norvég nagykövetségtől kikölcsönzött korabeli filmtudósítás levetítése révén szinte „résztevőivé” váltunk a sarki felfedezőútnak.

Hasonlóan sokrétű rendezvényt ritkán bonyolított le egyesületünk, így különösen örömteli az a tény, hogy tagjaink összefogása révén igen rövid idő alatt ilyen különleges eseményt tudtunk megszervezni. Bizonyos az is, hogy résztvevőként és nézőként is maradandó élményt jelentett ez az évfordulós megemlékezés.

HÍREK

Helyreigazítás. Lapunk előző számának 14. oldalán lévő grafika alatti szöveg helyesen: Sajtó Gyula grafikája dr. Mayer József részére.

A Szlovéniában élő *Salamon Árpád* grafikus tagunk jelentős grafikai munkásságát kitevő küldeményt juttatott el egyesületünknek. Az anyagot kiállítási célból vehetjük igénybe. Ezúton is köszönjük.

VERMEYLEN, Antoon kedves belga grafikus tagtársunk, hosszú betegség után 2012. február 19-én, Budapesten elhunyt. Életútját, munkásságát, hazánkhoz való kapcsolatát következő számunkban méltatjuk.

Lapunk címlapján alul ún. QR-kódot találnak olvasóink. Akiknek korszerű okostelefonja van, vagy más módon a kódot le tudják olvasni, a kisgrafika internetes oldalára juthatnak.

DEBRECENI KIÁLLÍTÁS

A KLTE Baráti Köre az V. Új Esztendei Képzőművészeti Tárlatát rendezte az Élettudományi Galériában. Az idei kiállítást a 100 éve alapított Egyetemünk tiszteletére és köszöntésére rendezték a Baráti Kör által meghirdetett kisgrafikai pályázatra beérkezett alkotásokból. A kiállítás védnöke dr. Fábián István rektor úr köszöntő szavai után Halász János Parlamenti Államtitkár úr, egykori debreceni diák nyitotta meg a kiállítást január 5-én. A díjkiosztás kapcsán dr. Lenkey Béla a Baráti kör elnöke köszöntötte a megjelent művészeket és az érdeklődő, művészetet kedvelő és értő kollégákat, mindenkit, aki jelenlétével megtisztelte az alkotókat, a szervezőket. Elmondta, azért gondoltak egy kisgrafikai pályázatra kiírására, mert a kisgrafika készítésének, gyűjtésének évszázados hagyománya van Debrecenben. Közismertek a Református Kollégium rézmetsző diákjai, bizonyára ismerősen cseng Beregszászi Pál (1790-1865) kollégiumi tanár neve, aki magas művészi szinten művelte és oktatta ezt a sokszorosítható grafikai eljárást. Debrecenben jelentős alkotók és a művészetüket pártoló támogatók összefogásával 1935-ben megalakult az Ajtósi Dürer Céh, mely szervezetten felvállalta a grafika, a kisgrafika ügyét. Csupán néhány név ebből a korból Gáborjáni Szabó Kálmán, Vadász Endre, Menyhárt József, Várkonyi Károly és berei Soó Rezső, az egyetem botanika professzora, akinek kisgrafikai gyűjteménye közel 80 ezer darabos, a világon a harmadik legjelentősebb, ma az Iparművészeti Múzeumban található. Debrecenben ma is figyelemre méltó, kiemelkedő művelői vannak ennek a műfajnak, akik újjá szervezték, és egyesület formájában tartják fenn a korábbi Ajtósi Dürer Céhet, Grafikusművészek Ajtósi Dürer Egyesülete (GADE) néven. Közülük számosan részt vettek a jelen pályázaton is. És azért is gondoltunk a kisgrafikára, mert kis méretük ellenére eredeti műalkotások, magas művészeti színvonalat képviselnek, a művész maga rajzol és vés. Igényes és munkaigényes technika,

sokféle lehet, úgymint fametszet, linóleummetszet, rézkarc, rézmetszet, kőrajz, hogy csak a legismertebbeket említsük.

Pályázatunkra 18 művész közel 40 alkotása érkezett be. A pályázat témája kötött volt, nagy szabadsági fokkal. A pályamunkák nemcsak Debrecenből érkeztek. Szlovéniától Ceglédig, Komlótól Szegeden át Budapestig készítettek metszeteket felhívásunkra. Az alkotók, a pályázók a múltat és jelent, a gyökereket és hagyományokat megjelenítve, a hagyományokra épülő, a fejlődést és a folytonosságot is szemléltető gondolatokat ébresztő munkákkal jelentkeztek. Az ősi kollégiumi épület, és az egyetem főépülete, vagy részletei, a debreceni református gyökerek és a természettudományos jelképek mind-mind a jelent megalapozó múltat elevenítik fel. A nagy egységek, a karok jelképei, jelképrendszerei mellett megjelennek az egységes öltözetű kollégiumi diákok, a jól ismert, csak Debrecenre jellemző gerundiummal. Megbecsült debreceni tudósok, professzorok portréi is megformázásra kerültek, mely jó alapot adhat egy debreceni egyetemi panteon megalkotásához is. A Baráti Körünk tagjaitól e-mailes felhívásunkra több mint 300 szavazat érkezett, ennek alapján adtuk ki a Község díját. A pályamunkákat egy háromtagú bizottság értékelte és véleményük alapján az alábbi azonos értékű díjakat adtuk ki.

A KLTE Baráti Kör díját *Salamon Árpád* szlovéniai művész kapta. A debreceni tógás diákok egy virág koszorúban. Ez a letisztult ábrázolás a kollégiumi egységet, a dicső múltat, a virágfüzérrel a megbecsülést sugallja, melyre bátran lehet építeni, s mindig egyenes derékkal, felemelt fejjel lehet és kell cselekedni a tudomány örök értékeinek megismerésére törekedve.

A Debreceni Egyetem rektorának díját *Vincze László* művész érdemelte ki, elsősorban a kollégium és Nagytemplom egységének, erejének ábrázolásával a debreceni kezdeteknek, a gyökereknek a máig ható kétségbe nem vonható jelentőségét hangsúlyozva, a tőle megszokott vonalas metszőtechnikát alkalmazva.

Salamon Árpád linómetszete, X3/2 (2012), 130×130

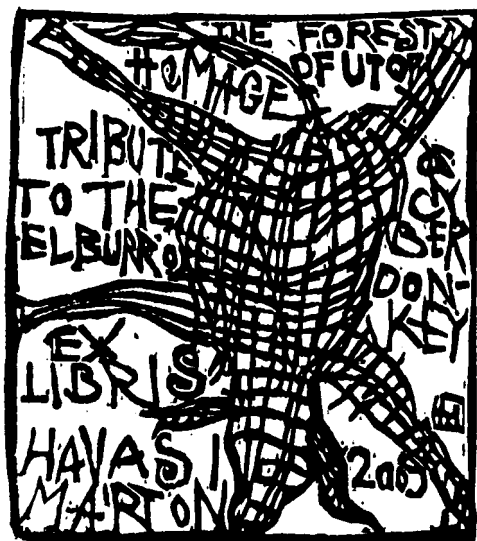
A Nemzeti Erőforrás Minisztérium Parlamenti Államtitkárság díját *Szilágyi Imre* művész kapta, a jellegzetesen egyéni, „szilágyias” metszőtechnikával megfogalmazott alkotásáért, mely debrecenit-kollégiumit egybeforrasztva, tudományt,

földgömböt, a közösséget egy babér és cserfa koszorúval övezve, a tiszteletet, az elismerést, a köszöntést, a köszönést tolmácsolja a 100 év küzdelmeiért.

A Tudományegyetemi karok elnökének díját a *GADE művészei* 9 önálló metszetet egységbe foglaló pályamunkája érdemelte ki.

A Közönség díját az internetes szavazás alapján *Börcsök Attila* művész réz- és linóleummetszet kompozíciója nyerte el. A finom vonalú, mérnöki pontossággal megalkotott egyetemi főépület, s körülötte a boldog felszabadulást, a vizsgák letétele felett érzett örömet érzékeltető repülő, feldobott könyvek, valamint a linóleum vaskosságának nyugalmat sugárzó jelenléte nyerte meg sok szavazó tetszését. Minden alkotó, aki elküldte pályamunkáját megérdemli, hogy nevüket itt is közvégyük köszönetünket és megbecsülésünket ezzel is kifejezve: *Bakacsi Lajos, Bálint Ferenc, Bogdány György, Börcsök Attila, Burai István, Durucskó Zsolt, Éles Bulcsú, Fátyol Zoltán, Gárdonyi Sándor, Gonda Zoltán, Józsa János, Nagy László Lázár, Salamon Árpád, Szilágyi Imre, Tamus István, Varga Edit, Varga József és Vincze László*. A kiállítás plakátját *László Ákos* grafikusnak köszönhetjük.

Lenkey Béla

Havasi Tamás linószobrászete, X3 (2009)
Ez szerepelt a XXXIII. Malborki Exlibris Biennálén

AZ EX LIBRIS, MINT KÖNYVGYŰJTÉS ÉS KÖNYVTÁRTÖRTÉNET-ÍRÁS

A szegedi Somogyi Könyvtár Szőkefalvi-Nagy Erzsébet jóvoltából már több alkalommal mutatott be a Somogyi Károly ajándékozta anyagból ex librisekkel ellátott könyveket kiállításokon. A 2011. július-október közötti kiállításon az érdeklődők figyelmét azokra a könyvekre hívták fel, melyek koronás fők, államférfiak, főpapok, tudósok, hölgyek könyvtára és a szegedi gyűjtők könyveiben találhatóak, és ma a Somogyi Könyvtár állományát gyarapítják.

Somogyi Károly 43701 kötetes magángyűjteménye több száz régi könyvgyűjtő és könyvtár emlékét őrzi. Somogyi Károly a különböző helyeken beszerzett könyveket azonos módon őrizte meg, ahogyan hozzájutott, természetesen kivételnek számít az, amikor maga jegyzi meg, hogy a „könyvtáralapító iránti tiszteletből” megjavította. A vásárolt könyvekben érintetlenül hagyta a beírásokat, a beragasztott ex libriseket. Ezek révén sok-sok régi könyvgyűjtőhöz juthatunk el és követhetjük

nyomon egy-egy könyvtár évszázadok alatti szétszórásának útvonalát.

A kiállítás a bemutatott műveknél tágra értelmezi az ex libris fogalmát: a vasláncról (bár a kiállított könyvön csupán a helyét láthatjuk, mert valaki, valamikor kitepte azt a kötéstáblából), a supralibroson át egészen a nyomtatott, tulajdonjogot tanúsító kis lapokig.

Érdekes darabja volt a kiállításnak Espersit János könyvtárának az a darabja, melynek egyedi kötését, mint egy sajátos „ex libris”-t lehet szemlélteni, hiszen a csukott állapotban lévő könyvről is megállapítható a tulajdonos személye.

A bemutatott anyaghoz egy minden szakmai igényt kielégítő tájékoztató füzet készült, melynek gazdag illusztrációs anyaga nemcsak a gyűjtőknek, hanem az érdeklődőknek is kedvet csinálhat a régi könyvgyűjtők, a régi könyvtárak történetének a kutatásához, azoknak megismeréséhez.

A szegedi kiállítás ösztönző lehet a hazai könyvtáraink ex librisekkel megjelölt könyveinek a feltárásában.

Lenkey István

NEMES MARCELL, A MECÉNÁS GYŰJTŐ

Maecenas (kb. Kr. e. 70 – Kr. u. 8) előkelő etruszk családból származik, Augustus híve és diplomatája. Irodalom- és művészetpártolása tette híressé a világ előtt, neve a művészet pártolójának fogalmává lett.

A Szépművészeti Múzeum 2011. október 26 – 2012. február 19. között egy híres magyar műgyűjtőnek: Nemes Marcell gyűjteményének legszebb darabjait állította ki, kb. 120 darabot, *El Greco-tól Rippl Rónai-ig* címmel.

A Jánoshalmáról indult fiatalember munkája során anyagilag előrehaladt – szénbányák stb. –, s közben képezte magát a művészetek terén, neves festők segítették gyűjtőmunkájában, így módon évek alatt értékes gyűjteményre tett szert, amiből nemcsak a magyar múzeumokat és képtárakat ajándékozta meg, hanem nemzetközileg ismert hatalmas múzeumokat is, így pl. a Louvre és a Prado is kapott értékes képeket. Nemes tettéért magyar nemesi címmel jutalmazták, de megkapta a francia becsületrendet is, valamint más nemzetközi elismerést.

Kiállított gyűjteményében látható a közismert *El Greco* kép, a *Bűnbánó Magdolna*, de nagyon ismert még *Mányoki Ádám: II. Rákóczi Ferenc* portréja, és sok híres magyar festő műve is.

Jó példa lehetne ez a kiállítás, hogy legyenek újra itthon is mecénások, akik – az anyagi támogatáson túl – segítik a művészek széleskörű megismerését, nemzetközi szinten is. Sajnos, jelenleg kevés, ill. alig található ilyen nemes család – amire pedig szükség lenne.

Talán a nagysikerű kiállítás segít abban, hogy elinduljon e téren is a művészet segítése és jobb megismerése.

Mayer József

PÁLYÁZAT

Kiállítás – pályázat

Hetedik alkalommal rendezték meg 2011 májusában a hagyományos ex libris seregszemlét a bulgáriai Ruse városában. Ezúttal is a Ljuban Karavelov Könyvtár adott otthont a kiállításnak, amelyen 26 ország 86 művésze vett részt 150 munkával. Az anyagot a romániai Gurgu besszarábiai regionális könyvtárban októbertől szintén bemutatták. A kötelezően meghirdetett téma földrészünk legfontosabb vízi útjának jelentőségét hangsúlyozta, illetve népszerűsítette. A „Duna Európa folyója” feliratot kellett szerepeltetni az „ex libris” kifejezés mellett. Természetesen a Duna menti országok alkotói, így Bulgária és Szerbia képviselte magát legnagyobb számban, de az USA-ból és Argentínából is többen küldtek pályamunkát. A fő díjat Kezele Snezana nyerte el Szerbiából. A magyar alkotók közül Havasi Tamás Magyarország, Salamon Árpád Szlovénia és Szűcs Enikő Románia képviseletében kapott különdíjat. Magyarországról még Éles Bulcsú és Ürmös Péter művei szerepeltek a digitális katalógusban, azaz nyomtatott tárgymutató helyett CD formájában megszerkesztett képes alkotásjegyzéket küldtek a rendezők. Ez tartalmazza a 2012-es pályázati kiírást is, amelynek a mottója „EX LIBRIS – EX HISTORY”, mely szavak hasonló értelműekkel is helyettesíthetők. A nyomat legnagyobb mérete 13×13 cm, a maximális papírméret pedig A4-es formátum lehet. Minden nemzetközileg elismert technika elfogadott. Három különböző művel lehet pályázni, és mindegyikről négy nyomatot kell mellékelni. Az aláírt nyomatok hátulján a szokásos adatokat kell szerepeltetni: szerző, technika, évszám.

A beérkezési határidő: **2012. május 31.**

Postázási cím:

Attn: Ivan D. Ivanov – Joanni – Graphic Room Consultatn
Ruben Karavelov Regional Library
1st Dondukov – Korsakov Str.
7000 Ruse, Bulgária

További információk: www.libruse.bg

Salamon Árpád linómetszete, X3, 70×70

DEBRECENI PÁLYÁZAT

A „Kisgrafika Barátok Köre” Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület, és a Debreceni Városi Könyvtár Benedek Elek Könyvtára pályázatot hirdet a 2012. június 18-án 17 órakor megrendezésre kerülő nemzetközi ex libris kiállításához. Minden alkotótól legalább 1 db, maximum 5 db munkát várunk, tematikai, műfaji, tartalmi és méret megkötés nélkül, az alábbi címre: **Debreceni Városi Könyvtár Benedek Elek Könyvtára, 4024 Debrecen, Piac u. 68.** Az alkotásokat legkésőbb **2012. május 31-ig** kérjük a könyvtár címére elküldeni. A kiállításon mindenki részt vehet, illetve minden beküldésre került alkotás kiállításra kerül! A kiállítás anyagáról katalógus készül, az alkotásokról és a megnyitóról készült képes beszámoló felkerül a könyvtár Facebook oldalára, illetve a Magyar Ex Libris Facebook oldalra. A kiállított anyag a későbbiekben a Benedek Elek Könyvtár gyűjteményébe kerül. Érdeklődni lehet: exlibris2012@gmail.com e-mail címen, Tomasovszki Anitánál a 06-52/502-431 telefonszámon, vagy a Benedek Elek Könyvtár Facebook oldalán:

<http://www.facebook.com/profile.php?id=100002600858192>

LAPSZEMLE

Nordisk Exlibris Tidsskrift 2011/4. A kis dán füzetke ezt a számát a papagájoknak szentelte.

Az **Obvestila** 118. száma a szlovén exlibris gyűjtők negyedéves programját ismerteti.

Novemberben a ljubljanaei Szláv Könyvtárban nyílt exlibris kiállítás „Írók és Irodalom” címmel, decemberben előadás volt a minikönyvekről. Januárban az egyesület 45 éves fennállásáról emlékeztek meg.

Látogatást szerveztek a ljubljanaei Nemzeti Galériába, ahol a 2001-2010 közötti új szerzeményeket tekintették meg.

Márciusban Vladimir Kavčič íróval rendeznek beszélgetést, amelyet az éves közgyűlés követ.

Néző•Pont 2011. ősz, 42. szám. A szám legfőbb érdekessége a mi szempontunkból az a négy oldal, amelyet Szász Sándorné Gasztonyi Máriaának, mindnyájunk kedves Marájának szenteltek.

A debreceni kötődésű Mara levelet írt a debreceni lapnak, elküldött a nevére készült exlibrisekből is. Vitéz Ferenc szerepével elemzi mind a levelet, mind a kapott műveket.

Egy oldalt szentel a folyóirat Olexa József rézkarcainak.

A 100 éves Debreceni Egyetem 2011 őszén kisgrafika pályázatot hirdetett, valószínűleg a következő számban értesülünk ennek eredményéről is.

Néző•Pont 2011. december, 43. szám. A szám bemutatja az örmény származású, Hajdúszoboszlón élő grafikust, Deák Nonnát, aki képein főként lovakat és virágokat ábrázol.

Megemlékezik a 110 éve született festő és grafikus Menyhart Józsefről, akinek ősszel Debrecenben volt kiállítása.

Vitéz Ferenc négy és fél évi kutatás után másfél esztendei munkával készítette el a „Protestáns Könyvjegyek” című összeállítást, amelynek a címlapján Fery Antalnak a debreceni református kollégiumot ábrázoló fametszete látható. A könyvben 80 illusztráció szerepel, de a válogatás kb. tízezer lapból történt, a cikkben felsorolt kritériumok alapján.

Megtalálható a szokásos szemle a Kisgrafika 2011/3-as számáról.

Megemlékezik a folyóirat a szegedi KBK ötvenedik évfordulójáról, négy exlibrist is leközl, Kass János, Fery Antal, László Anna és Várkonyi Károly munkáit.

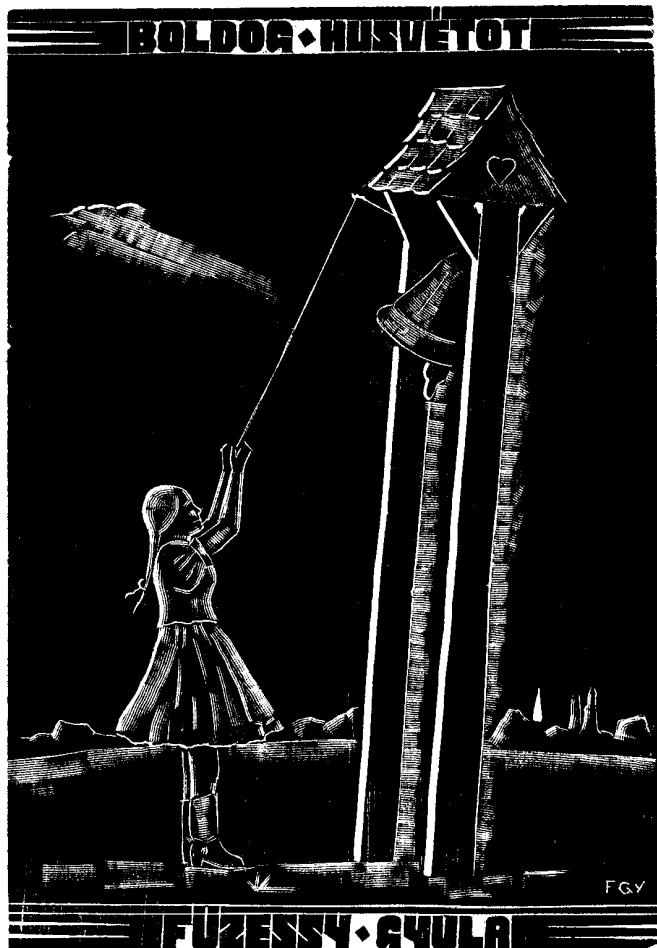
Megemlékezik egy M.E.G.E. kiadványról, amely 1940-ben jelent meg, „Kelet Visszatért!” címmel, amelyben a magyar művészek 19 fa- és 1 linómetszettel ünnepelték Észak-Erdély visszatérését.

Az albumot Szász Mara juttatta el a folyóiratnak.

Sajnálom, hogy Fery Antal angyalos-Szent Lászlós fametszete alól elmaradt a művész neve.

L'Ex-Libris Français 2011. 3. és 4. negyedév. A francia kiadványt fel lehet tenni a könyvespolcra, nemcsak azért, mert a többi laphoz képest sokkal vastagabb, hanem mert időtálló tanulmányt tartalmaz a legrégebbi (XV.-XVI. századi) francia exlibrisekről.

Füzesy Gyula fametszete, X2, 130×90

MOCSÁRI MÁRIA 2011

Vén Zoltán rézmetszete, C2, C5 (2011), 125×95.tif

A szerző dr. Claude Muon, aki a bemutatott, tudományos alapossággal leírt exlibriseket táblázatba is foglalta.

Érdekes cikk található Josphe van Driestenről (1853-1923), aki nemcsak exlibriseket készített, de „XIX. századi miniatúrafestő” is volt.

Egy írás elemzi Charles-Nicolas Cochin Madame Pompadour számára készített exlibrisét, amelyen név nem szerepel, csak a hölgy címe.

Ez másik cikk a legrégebbi Lille-ben készült exlibrisszel foglalkozik, amely a XVI-XVII. sz. fordulóján keletkezhetett.

A lap szokás szerint leközl az exlibrisekkel foglalkozó folyóiratok utolsó számai címlapját, kivonatok nélkül.

Felhívja a figyelmet arra, hogy a gazdasági nehézségek ellenére 2012. okt. 13. és dec. 16. között Lotaringiában megtartják az I. Nemzetközi Biennálét, amely a nyomtatással és a metszéssel foglalkozik. A részletes program a következő számban lesz olvasható.

Mitteilungen der Deutschen Exlibris-Gesellschaft 2011/3.

A színes illusztrációkkal megjelenő lap első tanulmánya a marabu ábrázolásával foglalkozik az ex libriseken.

A továbbiakban Heinrich Vogeler, a worpswedei művész-kolónia jeles szecessziós művésze életéről és művészetéről olvashatunk.

Tanulságos Michael Gryksa írása, aki egy véletlen folytán bukkant rá arra, hogy a cseh exlibris és erotika-gyűjtő K. J. Obratil (1866-1945) egyik ex librise 1937-ben egy folyóirat címlapja volt. A szerző szeretne kapcsolatba lépni azokkal, akiknek KJO lapjuk van.

A fiatal kortárs művészeket bemutató rovatban a hamburgi Heike Küster és a Szentpétervárott alkotó Maria Noblé (Sukina) életrajzát, opuslistáját ismerhetjük meg.

Éles Bulcsú linómetszete, X3, Op. 32. (2011), 110×85

Az illusztrációk között szerepel Nelly Degouy (1910-1978) Réthy Istvánnak tervezett ex librise.

Az irodalmi ajánlások közt a Mainzi Városi Könyvtár kiadványa figyelemreméltó, mert az exlibrisek segítségével követik nyomon a könyvtárban lévő könyvek sorsát.

A folyóirat-szemlében a Kisgrafika 2011/2. száma szerepel.

Mitteilungen der Österreichischen Exlibris-Gesellschaft Nr. 3. Dezember 2011. Az első cikk elektronikus lexikonra hívja fel a figyelmet, mely www.austria-lexikon.at címen érhető el.

Több írás foglalkozik az osztrák ex libris-gyűjtői élettel, találkozókkal, melyek egyikén Antoon Vermeylen és felsége, Horváth Hermína is jelen volt.

A folyóirat fő tanulmánya Maria Bauer-Klimbacher (1911-2000) életéről és alkotásairól ad összefoglalást, irodalmi és online-utalásokkal.

Különösen figyelemreméltóak voltak 2011-ben és a program szerint ebben az esztendőben is azok lesznek, az ún. Bartlhaus (Pettenbach, Schrift- und Heimatmuseum) ex libris kiállításai.

A kiadványok között megemlítendő a Gernot Blum és Heinz Decker nevével fémjelzett áttekintés a legutóbbi fél évszázad német exlibris-művészeiről.

Knižní Značka 4/2011. A cseh kiadvány német nyelvű összefoglalójában is azokat a cikkeket emeli ki, melyek a cseh művészeket mutatják be (Kateřina Vítečková, Oldřich Páleníček, Valdimír Veselý, František Bílek).

Nemcsak saját művészeikről, hanem a gyűjtőegyesület tagjairól is megemlékeznek, mint ezúttal 75. életévüket betöltő három tagjukról: Slavomil Vencel, Jiří Hartmann és František

Vaníček, akik publikációik nyomán sokat tettek a cseh ex librisek népszerűsítéséért.

A publikációk között a Kisgrafika 2011/2 számát ismertetik.

A cseh ex libris-gyűjtők honlapja megváltozott: www.sspe.cz. Itt német és angol információkkal is szolgálnak.

Bármely esetben személyesen lehet Karel Urbanhoz fordulni: urbankm@tiscali.cz

Selcexpress Schweizerischer Exlibris Club Nr. 86. Dezember 2011. Megjelent Arnold Oechslin illusztrált opus-listája, a Svájci Exlibris Club kiadásában (SELC Nr. 15.)

A humoráról és kedves, bájos ex libriseiről ismert Mathilde Adéról hosszabb tanulmányt olvashatunk, bibliográfiai utalásokkal.

További művésznők, a linómetszetek mestere, Lill Tschudi (1911-2004) illetve a fametsző Maria Marta Cunz (1876-1961) művészetével is megismerkedhetünk.

100 éves Paul Klee egyetlen ex librise, amit egykori iskola-társának, Louis Michaudnak rajzolt 1911-ben, fausti ihletéssel, de szatirikus éllel.

Peter Israel vall alkotásairól és különleges ex libris-kollázsairól. A Kisgrafika 2011/3. számát ismertetik.

Graphia Boekmerk tijdschrift voor ex-libriskunst 36/2011 A színvonalas kiadvány áttekintést nyújt azokról a modern belga ex libris-művészekről, akik főként fa-, linómetszettel, szitanyomással foglalkoznak.

Egy 2011-ben Plovdivban rendezett kiállítás apropóján ki-tűnő bolgár művészek alkotásait reprodukálják.

Bővebben ismertetik Miroslav Hlinka cseh művészt, aki a Sint-Niklaas-i verseny nagydíjasa volt.

Egyébként a lapszámban minden exlibris és grafika modern szellemű és igényes.

Vincze László linómetszete, X3, Op. 516 (2011), 100×124

Vincze László linómetszete, X3, Op. 517 (2011), 102×120

Jurida Károly linómetszete, X3, 135×75

EGYESÜLETI HÍREK

A XXXIV. Nemzetközi Exlibris Kongresszus 2012. augusztus 13-18. között kerül megrendezésre Naantaliban Finnországban. A részvételi díj, amennyiben 2012. május 15-ig megtörténik a befizetés, 185 euro. E határidő után 210 euro. Kísérőszemélyek 165, illetve 190 eurót fizetnek. Gyermeknek 7-14 éves korig 100 euró.

Az előzetes program:

Aug. 13. hétfő: Regisztráció és megnyitó.

Aug. 14. kedd: Egész napos csere, este kirándulás a finn álmelnek nyári rezidenciájára, egyházi zenei program.

Aug. 15. szerda: Csere, kiállítás megtekintése, kerekasztal beszélgetés.

Aug. 16. csütörtök: Kirándulás Turkuba.

Aug. 17. péntek: Csere, delegációk értekezlete, befejező bankett.

Aug. 18. szombat: Utolsó csere és a résztvevők távozása. A szálloda árakról, valamint a további részletekről a következő honlapon lehet olvasni: www.exl.fi

*

2011. ÉVI PÉNZÜGYI BESZÁMOLÓ

Áthozat 2010. évről bankban, folyószámlán: 145 380 Ft

Áthozat 2010. évről kézipénztárban: 88 151 Ft

Nyitó pénzkészlet összesen: 233 531 Ft

2011. évi pénzmozgások:

Bevételek:

Tagdíjak, adományok: 268 693 Ft

Kamatok: 54 065 Ft

Támogatások: 160 000 Ft

Bevételek összesen 482 758 Ft

Kiadások:

Bankköltségek: 36 337 Ft

Kisgráfika folyóirat: 242 750 Ft

Postaköltségek: 95 970 Ft

Egyéb: 292 981 Ft

Kiadások összesen: 668 038 Ft

Egyenlegváltozás: -185 280 Ft

Átvitel 2012-re bankban, folyószámlán: 26 201 Ft

Átvitel 2012-re kézipénztárban: 22 050 Ft

Záró pénzkészlet összesen: 48 251 Ft

Áthozat 2011. évről, bankban, lekötött betét: 1 250 000 Ft

Átvitel 2012. évre bankban, lekötött betét: 1 250 000 Ft

A Számvizsgáló bizottság (Lang Ágnes, Kundermann Jenő, dr. Mayer József) a jegyzőkönyv tanúsága szerint megállapította a 2012. február 2-án felvett jegyzőkönyvben, hogy a KBK pénzkezelése az általános pénzkezelési szabályzatnak megfelelően történik.

Palásthy Lajos titkár

SUMMARY

István Lenkey: In Memory of Gábor Csernách (1931-2010)

Gábor Csernách from Hajdúböszörmény passed away in 2010. He was an ardent collector of stamps, medals, miniature books, artistic graphics, paintings and bookplates. His activities comprised exhibitions, lectures, organizing local events about ex-libris and even compiling the catalogue of bookplates by Imre Szilágyi. His ex-libris collection included ca. 4000 plates. In his collection the Hungarian artists are represented by works of János Józsa, Imre Szilágyi, István Burai, János László, István Tamus, László Lázár Nagy and others.

Kornélia Tóth V.: Ex-Libris as a Source for Cultural History Studies, Pt. 2.

The article continues the one published in the preceding issue of this journal giving an overview of the eminent collectors and commissioners of 19th-20th centuries, clergy, upper nobility, scientists among them. Examples of gift-plates and institutional ex-libris are also presented. The first exhibitions of bookplates, organizing societies, growing participation of middle class professionals (i. e. lawyers, librarians, physicians, engineers) as collectors are also treated emphasizing the vitality and importance of this field of interest lasting to our days.

Mara Szász: Asking Questions ... A Festive Interview with the Eighty-Year-Old Lajos Palásthy

The present secretary of our society (KBK) is Lajos Palásthy, a mechanical engineer who has been collecting ex-libris since the establishing of KBK in 1959. He has commissioned approx. 140 plates to his name. His collection contains roughly 50 000 plates. He keeps detailed notes on the plates received. His collection areas are mostly family history and representations of nature. He participated in several congresses and exhibitions in Hungary and abroad. From these experiences his many-sided works as secretary of KBK have always been benefited.

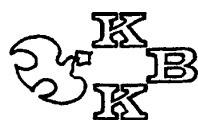
István Lenkey: KBK Értésítő (KBK Newsletter) – Kisgrafika Értésítő (Small-Sized Graphics Bulletin) – Kisgrafika

The periodical of KBK has been published for fifty years, and throughout these decades it has made publicity for the culture of ex-libris and occasional graphics. The profile of the journal is outlined, as well as statistical data are given of the contributing Hungarian and foreign artists and the periodicals reviewed in the journal. Bibliographical data for press history are enclosed in an appendix.

Péter Ürmös: The First Expedition to the Antarctic in Pictures

The last event of the Nansen-Amundsen Year announced for 2011 was arranged at the Cultural Centre of Józsefváros (Budapest) on the centenary of arriving at the South Pole, on 14th December. Artist members of our association were commissioned to create anniversary graphics, and a commemorative postmark was prepared by Hungarian Post Office Co. Ltd. on this occasion. On behalf of Skandinávia Társaság (Scandinavia Company) Tamás Köhegyi expounded the exploration and the hard progress of the expedition.

News, Press Review, Competitions, Society Matters

www.kisgrafika.hu

AUSZUG

István Lenkey: Dem Gedenken Gábor Csernách (1931-2010)

Der im Jahre 2010 verstorbene Gábor Csernách aus Hajdúböszörmény (Ost Ungarn) war ein Sammler von Briefmarken, Münzen, Minibücher, freie Graphiken, Gemälden und Exlibris. Seine Tätigkeit erstreckt sich nicht nur auf Organisation von Ausstellungen, Vorträge und Exlibris-Vereinleben in Hajdúböszörmény, sondern auf die Zusammenstellung der Kleingraphik-Liste des Künstlers Imre Szilágyi. Er hatte cca 4000 Exlibris von den einheimischen Künstler, unter anderem die Werke von János Józsa, Imre Szilágyi, István Burai, János László, István Tamus, László Lázár Nagy.

V. Kornélia Tóth: Das Exlibris als Quelle der Kulturgeschichtlichen Forschungen II. Teil: Der Artikel als Fortsetzung des in der vorherigen Nummer erschienenen Schreibens bietet einen Überblick über die bedeutenderen ungarischen Exlibris Sammler des 19-20. Jahrhunderts, unter denen sind kirchliche Persönlichkeiten, Hochadeligen, Wissenschaftler.

Es sind Beispiele von Schenkungsart und Institutionen. Wir können über die ersten Exlibris Ausstellungen, Gründungen von Vereine, die immer größere Teilnahme der bürgerlichen Intelligenz (Juristen, Bibliothekare, Ärzte, Ingenieure) im Exlibris Sammeln lesen – alle diesen sind Beweise der Lebensfähigkeit dieser Kunst, bis heute bewahrener Wichtigkeit.

Mara Szász: Wir haben gefragt... Feierliches Gespräch mit dem 80 jährigen Lajos Palásthy

Aus dem Gespräch mit dem Sekretär der KBK Lajos Palásthy Maschineningenieur können wir erfahren, dass er sich seit 1959 mit Exlibris-Sammeln beschäftigt. Er hat cca 140 Werke auf den eigenen Namen erstellen lassen. Seine Sammlung besteht aus cca 50000 Blätter, er macht eine ausführende Liste über die angekommenen Werke. In erster Reihe sammelt er die Blätter bezogen auf Familiengeschichte und Naturdarstellungen. Er war anwesend auf zahlreichen Treffen, Ausstellungen sowohl in Innland und auch in Ausland, deren Erfahrungen werden in seiner vielseitigen Sekretärsarbeit benutzt.

István Lenkey: KBK Anzeiger; Kleingraphik Anzeiger; Kleingraphik. Die schon 50 Jahre alte Zeitschrift der KBK gehört zu den auch in internationaler Beziehung wenigen Nachrichtenblätter, die über Jahrzehnten die Aufgabe der Verbreitung der Kultur von Exlibris und graphischer Kultur erfüllte. Dieses Schreiben veröffentlicht zahlenmäßig den Inhalt der Zeitschrift, Anzahl der einheimischen und ausländischen Künstler – die die Illustrationen zur Verfügung stellen – und die ähnliche Periodik, bestätigt die Vielseitigkeit der Künstler und breite Skala der Autoren. Die auf die Geschichte des Blattes bezogenen Angaben werden in der Beilage veröffentlicht.

Péter Ürmös: Polarkreis – Reise mit Hilfe von Bilder

Im Jahre 2011 wurde das Nansen – Amundsen Jahr ausgeschrieben, dessen letzte Veranstaltung am 14-ten Dezember, 100. Jubiläum der Eroberung des Südpols, im Kulturhaus Józsefváros stattgefunden hat. Die Künstler des Vereines wurden zur Erstellung von Jubiläumsausgaben aufgefordert, die Ungarische Post AG hat einen Gedenkstempel aus diesem Anlass erzeugen lassen. In Vertretung von der Skandinavischen Gesellschaft hat Tamás Köhegyi einen Vortrag über die Ereignisse vor 100 Jahren und die wechselvolle Reise gehalten.

Nachrichten, Presseschau, Preisausschreibungen, Verein-nachrichten.